

Slovo o patričnej úcte k Eucharistii

vdp. Štefan Mordel

10. augusta 2023 ✚ Cirkev ✚ Eucharistia

V posledných desaťročiach sa veľa zmenilo vo vzťahu ku povinnej úcte voči Sviatosti oltárnej. Ak máme hovoriť o povinnej úcte ku Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, tak musíme hovoriť o tom, čo je patričné v tomto vzťahu a čo nepatričné. Najskôr je nevyhnutné definovať, čo je to Eucharistia a ako hľadá katolícka Cirkev na túto sviatosť. Katolícky katechizmus definuje Eucharistiю takto: „Sviatosť Oltárna je opravdivé Telo Ježiša Krista, pod spôsobmi chleba a opravdivá Krv Ježiša Krista pod spôsobmi vína.“ Ďalej dodáva, že túto sviatosť menujeme Sviatosťou Oltárnou preto, lebo chlieb a víno sa premieňajú na Telo a Krv Ježiša Krista na oltári; ďalej sa uvádza vysvetlenie, že túto sviatosť menujeme tiež Najsvätejšou Sviatosťou preto, lebo zo všetkých sviatostí privádza do duše človeka najviac posväcujúcej milosti.

Zdroj: archív Christianitas.sk

Z tejto odpovede je zrejmé, že ak ide o Eucharistiю, tak nejde o nejakú obyčajnú vec, hoci posvätenú, s ktorou možno nakladať ľubovoľne, ale že tu ide o niečo veľmi cenné a vznešené, pretože v tejto premenenej Hostii sa ukrýva sám Ježiš Kristus so svojou božskou i ľudskou prirodzenosťou. Vierou spoznáваме, že táto malá a nepatrná biela oblátka je Kristovo Telo a v kalichu premenené víno je opravdivá Kristova Krv, ktorá bola vyliata na odpustenie hriechov a na spásu sveta.

Tieto skutočnosti nie sú však iba zbožnou metaforou, či nadneseným výplodom mystickej duše, ale je to viera Cirkvi, ktorú vyznávame a ona je našou slávou v Ježišovi Kristovi tak, ako to proklamujeme pri obnovení krstných sľubov. Už apoštoli boli preniknutí touto vierou; sv. Pavol apoštol píše o Eucharistii toto: „Veď ja som od Pána prijal, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdával vďaky, lámal ho a povedal: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku.“ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku.“ A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde. Kto by teda jedol chlieb alebo pil Pánov kalich nehodne, previní sa proti Pánovmu telu a krvi. Nech teda človek skúma sám seba, a tak je z toho chleba a pije z kalicha. Lebo kto je a pije, a nerozoznáva telo, ten si je a pije odsúdenie.“ (1Kor 11,23–29)

V celej cirkevnej tradícii sa ako zlatá niť vinie táto viera v reálnu prítomnosť Krista v Eucharistii. Táto viera je potvrdená aj II. vatikánskym koncilom. V konštitúcii *Sacrosanctum concilium* (čl. 47) sa hovorí toto: „Náš Spasiteľ pri Poslednej večeri, v tú noc, keď bol zradený, ustanovil eucharistickú obeť svojho Tela a svojej Krvi, aby ňou v priebehu vekov trvalo zachoval obeť Kríža, kým nepríde.“ Keď sledujeme život mnohých svätcov, vidíme, že mali veľkú úctu k Eucharistii, prečo? Lebo brali vážne Ježišove slová: „Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj“ (Jn 6,55), preto sa už prví kresťania horlivo zúčastňovali „na lámaní chleba“, čiže na slávení sv. omše. Tak veľmi si ju cenili, že sa zúčastňovali na nej aj proti zákazu úradov, lebo podľa výpovede istého kresťana na súde, nemohli žiť bez Pána, čiže bez sv. omše. Sv. omša bola pre nich základom ich duchovného života (Por. Sk 2,42). Samotnému Lutherovi sa pripisujú slová, ktoré mal vyriechnúť vo svojom rozhorčení proti katolíckej Cirkvi: „Zničte katolícku omšu a zničíte katolícku Cirkev.“ Čiže tu akoby sám Luther pripisoval taký veľký význam katolíckej omši, že bol presvedčený, že od nej závisí aj existencia katolíckej Cirkvi; čiže ak sa zničí omša, zničí sa aj katolícka Cirkev.

Pápež Pius XII. vidí priamu súvislosť medzi oltárom Golgoty a oltárom v našich chrámoch. Doslovne povedal toto: „Oltár Golgoty nie je odlišný od oltára našich kostolov, aj on je horou s krížom a Ukrižovaným na vrchole, kde sa uskutočňuje zmierenie medzi Bohom a človekom.“ Sám Ježiš sa odvoláva na túto obeť, keď povedal svojim učeníkom: „Nik nemá väčšej lásky ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov.“ Sv. Bernard hovorí, že „Eucharistia je láska, ktorá prevyšuje všetky lásky na nebi i na zemi“ a sv. Tomáš zasa poznamenáva, že „Eucharistia je sviatosťou lásky, ktorá znamená lásku a vzbudzuje lásku“. K tomu sa len žiada dodať, že táto sviatosť lásky si zaslúži aj patričnú úctu, pretože úcta znamená opätovanie lásky.

Môžeme spokojne povedať, že bez úcty niet ani pravej lásky. Ježiš je ten, kto miluje ako prvý; sv. Pavol hovorí, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešni, čiže vtedy, keď sme si jeho lásku nezaslúžili, ani sme jej neboli hodní. Jeho lásku k nám však sprevádzala hlboká úcta voči nám; úcta Božieho Syna k padlému a hriešnemu človekovi, ktorý ako potomok Adamov sa stal synom zatratenia, nás fascinuje. Jeho láska, jeho obeť nekonečnej ceny nás pozdvihla z tohto stavu odsúdenia, a vracia nám dôstojnosť Božích detí a robí z nás aj dedičov Božieho kráľovstva. Ak si toto všetko uvedomujeme, nemali by sme aj my uvažovať o tom, ako odplatiť Ježišovu lásku väčšou úctou? Naozaj, mali by sme sa zamyslieť nad tým, či sa až príliš neprispôbujeme sebedovomému modernému svetu, ktorý stále viac bojuje o svoju nadradenosť a autonómiu.

Zdroj: archív Christianitas.sk

Stefano Manelli uvádza vo svojej knižke *Ježiš, eucharistická láska*, tento príbeh: Jedného dňa, keď sa arabský emir Abd-el-Kader prechádzal v spoločnosti francúzskeho dôstojníka ulicami Marseilles, stretol kňaza, ktorý šiel zaopatriť umierajúceho človeka a niesol mu *viaticum*. Dôstojník sa zastavil, sňal čiapku

a pokľakol si. Keď kňaz prešiel, emir sa opýtal, aký je dôvod takéhoto pozdravu. „Poklonil som sa môjmu Bohu, ktorého kňaz prináša chorému,“ odpovedal dôstojník. Emir na to reagoval slovami: „Ako len môžete veriť, že Boh taký veľký a nesmierny, robí seba samého takým malým a strpí, aby s ním vstúpili aj pod strechu chudobných? To my, mohamedáni máme oveľa vyššiu predstavu o Bohu.“ Na to dôstojník odvetil: „To preto, lebo máte predstavu len o jeho veľkosti, no nepoznáte jeho lásku.“

Áno, to je to podstatné! Nestačí poznať len veľkosť, ale aj lásku Boha, lebo bez poznania jeho lásky sa ho budeme síce báť, ale nebudeme ho vladať milovať. Svätý Peter Julián Eymard hovorí, že „Eucharistia je najvyšším prejavom Ježišovej lásky: po nej už niet väčšej lásky, iba Nebo“. A tu môžeme iba dodať, že táto Ježišova láska nás zaväzuje.

Ale vráťme sa už k spomenutej téme – patričnej úcty. Zo skúsenosti vieme, že čím je väčšia hodnota, tým väčšia úcta voči nej. Je to akoby v priamej úmere. Čím je tá vec hodnotnejšia, alebo osoba vyššie postavená, tým sa jej prejavuje vyššia úcta. Predstavme si len kráľovskú korunováciu, ktorá sa konala po sedemdesiatich rokoch, pred nedávnom, v Anglicku. Táto veľkolepá slávnosť sa konala pred tvárou celého sveta a mohli sme detailne pozorovať jej jednotlivé úkony. Nechcem tu podrobne opisovať celý tento ceremoniál, ale jednoducho môžeme povedať, že sa tu konal obrad, pri ktorom sa dával najvyšší prejav úcty človeku, aký si len možno v tomto svete predstaviť. Kráľ ako predstaviteľ a symbol celého národa a krajiny, symbol moci a slávy. Alebo si predstavme slávnostné promócie na univerzite. Kolká pompéznosť a prejavy úcty voči tým, ktorí sa zasvätili vede a získali akademické tituly. Alebo si predstavme aj zasadanie súdu a vynesenie rozsudku sudcom, ktorý zastupuje štát a ľud celej krajiny. Pri vynášaní rozsudku má sudca oblečený talár, ktorý je znakom príslušnosti k sudcovskému stavu.

Preto niet divu, že aj v náboženskej oblasti sa prejavovala v každej dobe mimoriadna úcta pri konaní kultu. Ale aká je dnes situácia v náboženskej oblasti? Nemožno prehliadnuť skutočnosť, že sa v dnešnej dobe upúšťa vo veľkej miere v prejavovaní úcty voči Božiemu majestátu. Pred nedávnom sa uskutočnila diskusia na facebooku ohľadom oblečenia kňaza pri sv. omši. Niektorí tam uviedol prípad, že kňaz nemal pri sv. omši oblečené predpísané rúcho a slúžil niekde v prírode mimo kostola na obyčajnom malom stolíku. Niekomu to prekážalo a napísal, žeby si kňaz mal riadne ku sv. omši obliecť rúcho, ako je to ustanovené liturgickými predpismi. Iná osoba odpovedala, že to nie je podstatné, hlavné, že ten kňaz slúžil sv. omšu, lebo vraj ani apoštoli nebehali v barokových ornátoch. Do tejto diskusie som sa zapojil a vyjadril som počudovanie nad tým, ako môžu niektorí ľudia takto rozmýšľať. Samozrejme, že apoštoli nemali ešte barokové ornáty, ale k sláveniu Eucharistie si istotne vzali to najlepšie, čo mali na seba. A už aj od najstarších čias máme svedectvá o liturgickom oblečení kňaza. Pán Ježiš si pri umývaní nôh apoštolom sňal vrchné rúcho a prepásal sa zásterou a po skončení tohto úkonu si znova obliekol vrchné rúcho. Veď o obliekaní pri obradoch hovorí aj celá židovská tradícia. Takže apoštoli ju preberali.

Človekovi je skutočne smutno, keď vidí, ako sa stráca táto povinná úcta pri liturgických sláveniach a to nielen u kňazov, ktorí si myslia, že sv. omšu možno spokojne sláviť v prírode v civilnom obleku, ba dokonca aj v plavkách na pláži, ako sa už objavili ukážky o tom na internete; ale aj samotní veriaci, ktorí už nerozlišujú medzi sakrálnym a profánnym miestom a preto, nielen ženy, ale mnohokrát aj muži prichádzajú do kostola na sv. omšu v krátkych nohaviciach, veď predsa je horúco a dnes sa to už tak nosí, takže všetko je v najlepšom poriadku.

Ale pozrime sa na túto vec z opačného uhla. Vieme si predstaviť, žeby anglikánsky biskup, ktorý viedol kráľovskú korunováciu prišiel v károvaných nohaviciach bez patričného oblečenia? Dokonca aj všetci účastníci korunovácie mali slávnostné oblečenie a určite by nikoho nepustili do katedrály v krátkych nohaviciach, alebo ženy v minisukniach. Prečo to všetko? Lebo kráľovská korunovácia je vznešený obrad, ktorý si zasluhuje patričnú úctu. A položme si otázku: Nie je sv. omša viac ako kráľovská korunovácia? Alebo keď rektor univerzity si oblečie talár pri promóciách a všetci účastníci majú slávnostné oblečenie? Ale či nie je sv. omša viac ako promočná slávnosť? Alebo keď sudca si pri vynášaní rozsudku oblečie sudcovský talár, dáva tým najavo, aký dôležitý je úkon, ktorý práve koná. Ale nie je sv. omša viac ako súd?

Lenže, žiaľ, tu sa to nekončí iba pri nevhodnom oblečení pri sv. omši, ale tu ide o ešte väčší problém, a to je vysluhovanie sviatosti a to zvlášť pri rozdávaní Eucharistie. Zvlášť markantne to bolo vidieť pri slávení nedávnych Svetových dní mládeže v Portugalsku. Nechcem sa nikoho dotknúť, ale to vyzeralo tak, akoby si rozdeľovali deti a mládež keksíky na Mikuláša. Dospievajúce dievčatá i chlapci z obyčajných misiek rozdávali Hostie, akoby išlo o čosi celkom bežné a banálne. Bolo to veľmi smutné, keď mládež rozdeľovala Eucharistiu, akoby jej prináležala táto činnosť, a pritom množstvo kňazov i biskupov tam nečinne sedelo. Ťažko to pochopiť, prečo sa to takto deje. Natíska sa iba jedna odpoveď a to, že sa stratila úcta k Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, a preto je to už všetko jedno, ako sa podáva a kto ju udeľuje. Pritom cirkevné predpisy o tom jasne hovoria, ako sa má táto sviatosť vysluhovať.

Pred niekoľkými rokmi kolínsky arcibiskup a kardinál Meissner povedal, že v Cirkvi boli trestuhodne zničené všetky bariéry, ktoré chránili posvätnosť Eucharistie a zabezpečovali u veriaceho ľudu povinnú úctu voči nej. Poukazuje na to, že najprv boli odstránené v kostoloch tzv. *komunionbank*, čiže šrámky, resp. kľáčadlá, ktoré sa používali pri udeľovaní sv. prijímania a zároveň oddeľovali loď kostola od svätyne. Potom sa začalo podávať sv. prijímanie po stojačky a napokon aj na ruku. Toto všetko vo veľkej miere narušilo tradičnú úctu u veriacich, takže nad dnešným stavom sa ani nemožno veľmi čudovať. Tu sa mi však žiada dodať, že to nezostalo len pri strate úcty voči Eucharistii, ale pokračuje to v súčasnosti stratou úcty aj ku Božiemu slovu.

Veď to, čo sa deje v niektorých krajinách v tzv. synodálnom procese, je dôkazom toho, že tam pre mnohých Božie slovo neznamená celkom nič. Darmo Sväté písmo hovorí, že homosexuálne skutky sú hriechy, predsa novodobí reformátori to už predefinovali. Vraj to, čo hovorí sv. Pavol bolo podmienené vtedajšou filozofiou a kultúrou, ktorá sa však v dnešnej dobe už zmenila. Takže tak, dnes už všetko môžeme predefinovať v zmysle situačnej morálky a Evanjeliá sú tak dobré iba ako relikty antiky, ktorý však už v dnešnej dobe nikoho nezaväzuje. To však nie je iba ojedinelý prípad, ale všeobecný konsenzus mnohých laikov, kňazov, ba dokonca aj biskupov. Žiaľ, stratou úcty voči Bohu prítomnému v Eucharistii a stratou úcty k Božiemu slovu to ešte nekončí; dochádza k ďalšej strate úcty a to voči človekovi, ktorý je jedinečnou a celistvou bytosťou.

Zdroj: archív Christianitas.sk

Je nevyhnutné ľudskú bytosť rešpektovať a mať ju v úcte. Nuž ale, akáže je to úcta, keď ideológia genderizmu spochybňuje pohlavnú identitu ľudskej bytosti a celá táto bezohľadná propaganda nahovára mladého človeka, že ak je nespokojný so svojím pohlavím, tak to môže zmeniť. Skúsenosť ukazuje, že ne jeden mladý človek tejto propagande podľahne. Je to niečo nevídané, že sa takéto skutočnosti dejú. Je to tragédia, že takéto „operácie“ sa už udiali a môžeme o takýchto prípadoch čítať na internete. Ako je možné, že sa nájde lekár, ktorý spácha takýto zločin na mladom človekovi a tak mu zničí život? Hippokratova prísaha nám dnes už nič nehovorí? Naozaj, je to bolestné, ale pravdivé konštatovanie, že strata úcty voči Bohu pokračuje ďalej neúctou voči človeku. A keď sa toto deje, je to ozajstná tragédia.

Ale vráťme sa ešte znovu k eucharistickej úcte a k jej vysluhovateľovi. Sv. Tomáš Akvinský napr. hovorí, že: „Podávať sv. prijímanie je vyhradené kňazovi, a to z troch dôvodov: po prvé, kňaz konsekruje v osobe Krista, pretože on sám konsekroval svoje Telo a aj sám ho podal iným. Po druhé, kňaz je prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi; preto jemu prináleží obetovať Bohu dary ľudu, tak mu prináleží tiež odovzdávať ľudu sväté Božie dary. Po tretie preto, lebo z úcty k tejto Sviatosti sa jej nemá nič dotýkať, čo nie je posvätené: preto sa posväcuje korporál, kalich i ruky kňaza, aby sa mohli dotýkať tejto Sviatosti. Nikomu inému preto nie je dovolené dotýkať sa Sviatosti, okrem nevyhnutných prípadov: napríklad ak by spadla na zem alebo niečo podobné.“

A tu sme pri koreni vecí. Sv. prijímanie na ruku bolo zavedené koncom šesťdesiatych rokov v západných krajinách nie z iniciatívy pápeža Pavla VI., ale na popud niektorých progresívnych skupín, ktorí si to začali vynucovať a v rámci tzv. ducha koncilu si nahovárali, že sú dospelými kresťanmi, a preto majú dostávať Eucharistiu do rúk. Tento zlozvyk sa potom rozšíril po celom Západe, dokonca prešiel aj do misijných krajín a k nám na Slovensko sa násilne pretlačil až v poslednej dobe pri tzv. pandémie, a to vraj z hygienických dôvodov.

V niektorých farnostiach sa už upustilo od tohto neblahého spôsobu podávania sv. prijímania, ale v mnohých farnostiach to ešte pretrváva. Žiaľ, mnohé farnosti sú v tejto veci rozdelené. V mnohých prípadoch toto rozdelenie spôsobujú aj kňazi, pretože násilne nútia ľudí prijímať na ruku. Prirodzenou reakciou niektorých nábožných ľudí bolo, že sa rozhodli prijímať nielen na jazyk, ale aj pokľaciačky. Títo ľudia však od mnohých kňazov zakúsili veľké ponižovanie, osočovanie a odstrkovanie. Istý kňaz povedal veriacej, ktorá prichádzala občas do kostola v inej obci, pretože sa tam starala o svoju nemocnú príbuznú, že je pyšná a nemá vieru. Inde zas kňaz povedal pri podávaní sv. prijímania, že tí, čo prijímajú na ruku sú opravdivo veriaci, tí čo prijímajú do úst majú slabú vieru a tí, čo prijímajú pokľaciačky sú neveriaci.

Pýtam sa sám seba, odkiaľ sa berie tá obrovská nevraživosť a arogancia takýchto kňazov? Skrývajú sa za poslušnosť? Chcú byť za každú cenu moderní? Predsa nikdy nebolo nariadené prijímať na ruku, to si len sami kňazi prispôbovali usmernenia biskupov počas epidémie, ale cirkevné prepisy hovoria jasnou rečou. Inštrukcia *Redemptionis sacramentum* sv. Jána Pavla II. hovorí jednoznačne, že nemožno nikomu odmietnuť sv. prijímanie preto, že chce prijať poklačiačky. Naopak je tam uvedené, že ak by hrozilo, že prijímanie na ruku povedie k zneucteniu Eucharistie, tak treba to potom odmietnuť. Kto pozorne číta toto usmernenie Jána Pavla II., tak predsa musí vedieť, že prijímanie poklačiačky je na prvom mieste; na druhom mieste je prijímanie po stojačky, keď to dovoľí biskupská konferencia a prijímanie na ruku predsa musí povoliť *indultom* Svätá stolica. Takže, nie ten veriaci sa previňuje, keď si pri sv. prijímaní kľakne, ale previňuje sa kňaz, ktorý takéhoto človeka znevažuje a odmietne mu podať sv. prijímanie. Takéto počínanie je hrubé porušenie pravidiel, čo by sa mohlo právnickou rečou označiť ako „zneužitie právomoci verejného činiteľa“.

Nuž a čo povedať na záver? Jedinou našou túžbou musí byť návrat eucharistickej úcty. Pokiaľ veríme v reálnu prítomnosť Krista v tejto sviatosti, potom je prirodzené, že sa k tejto úcte vrátíme. Pokiaľ v Eucharistii vidíme len symbol, alebo čosi ako mágiu, čosi len ako zvyk spoločenskej prestíže, potom táto strata eucharistickej úcty sa bude prehľbovať ďalej, až napokon zbadáme, že sa stále viac budeme približovať k Západu a jeho dekadentnej kultúre. Kostoly budú stále prázdnejšie, ľudia stále unudenejší, až sa napokon dajú spútať antikultúrou genderizmu a bezduchého konzumizmu.

Boh má však s ľudstvom nekonečnú trpezlivosť – keď išlo o staroveké mestá Sodomu a Gomoru, ktoré sú priliehavým obrazom dnešného sveta, bol Boh ochotný mestá uchrániť, ak sa nájde päťdesiat spravodlivých. Abrahám to napokon zjednal na desať spravodlivých, ale ani to sa nenašlo, preto boli napokon obe mestá zničené. Nemali by sme sa predsa len usilovať obnovovať náležitú úctu k tejto najväčšej Sviatosti lásky, aby sme mohli byť silní vo viere a tak vzdorovať bezbožnej ideológii?

Nech nám dá dobrotivý Boh pokorné a čisté srdce a nech ho urobí podobným svojmu božskému Srdcu, aby sme lepšie chápali nekonečnú lásku Boha Otca, ktorý „tak miloval svet, že dal svojho jediného Syna, aby nik, kto v neho uverí, nezahynul, ale mal život večný“.

Štefan Mordel

V Námestove, 9. augusta 2023

pre portál Christianitas.sk

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/slovo-o-patricnej-ucte-k-eucharistii/>